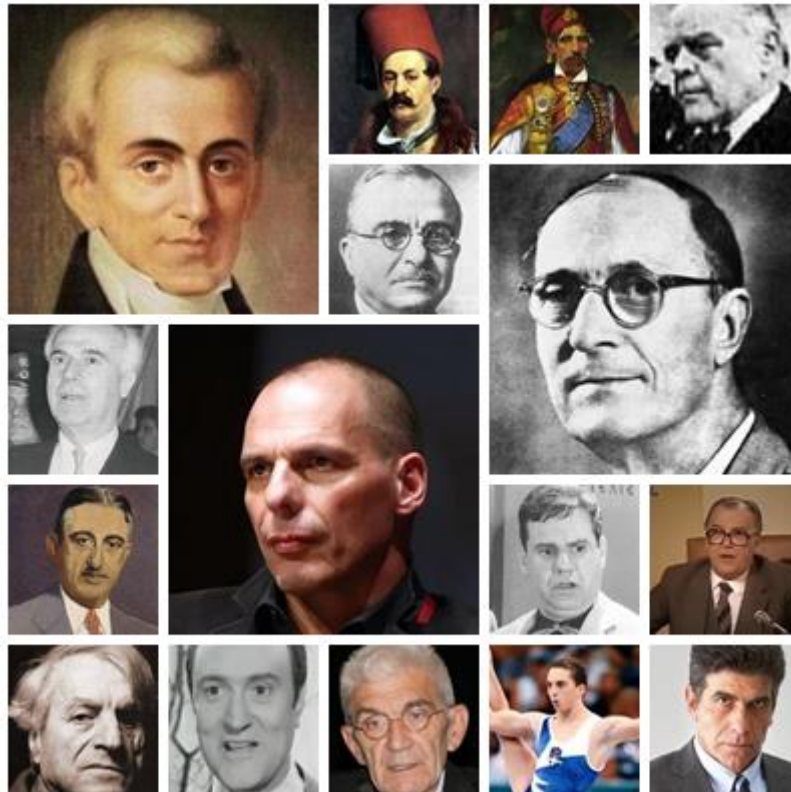

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Όχι Γιάννης, Γιαννάκης

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΕΝΑΟΝ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕΝΑΩΣ ΕΝΗΜΕΡΟΥΜΕΝΕΣ

10 Οκτωβρίου 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

[Abstract]

Το Γιάννης είναι πάγκοινο όνομα στην Ελλάδα. Είναι γνωστοί οι 45 Γιάννηδες που και οι 45 γράφουν το όνομα τους με δύο «ν»: Γιάννης. Ελάχιστοι έχουν υιοθετήσει το Γιάννης με ένα «ν» και έγιναν διάσημοι επ'εσχάτων.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Το όνομα είναι εβραϊκό *Yohanan* που σημαίνει «ο Ιεχωβάς τον ευνόησε» από το *hanan* ευλογημένος. Τα δυο ν μπήκαν στο όνομα με το έξης μετασχηματισμό *γιοχαναν > γιοχανανης > γιοχαννης > ιοχαννης > ιοαννης*. Από εκεί το λατινικό *Joannes* και το αρχαίο Γαλλικό *Jean* και το Αγγλικό *John*.

Ιωάννης κ. με συνίτηση Γιάννης κ. Γιάννος κ. Γιαννιός // υποκορ. Γιαννακός κ. Γιαννούλης // θηλ. Ιωάννα κ. με συνίτηση Γιάννα (μαζί με το Γιώργος και το Κώστας ανήκουν στα πιο διαδεδομένα ανδρικά ονόματα). Το όνομα είναι Ελληνιστικό και αποτελεί εξελληνισμένη μορφή εβρ. ονόματος που σήμαινε «ο Θεός έχει δείξει εύνοια» και διαδόθηκε λόγω της μεγάλης τιμής που αποδίδει η εκκλησία στον Ιωάννη τον Πρόδρομο. Μέσω της λατινικής απόδοσης *Johannes* διαδόθηκε αρκετά στις ευρωπαϊκές γλώσσες: αγγλ. *John*, γαλλ. *Jean*, γερμ. *Johan*, *Johannes*, ισπαν. *Juan*, ιταλ. *Gianni*, ρωσ. *Ivan*.

ΠΗΓΗ

Το όνομα δεν ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένο στην Πάλαια Διαθήκη. Απαντάται μόνον στον Έσδρα κεφ. 9 στ. 29 «και εκ των υιών Βηβαι **Ιωάννης** και Ανανίας και Ζαβδος και Εμαθις». Ακόμη και το παρόμοιο Ιωνάς (ίσως σύντμηση του Ιωάννης), δεν απαντά παρά μόνον στο βιβλίο του ομώνυμου προφήτη. Το «Ιωάννης» έγινε διάσημο από τον Ευαγγελιστή και τον Πρόδρομο, τον Ιωάννη τον Βαπτιστή. Ο τελευταίος αποκεφαλίστηκε από τον Ηρώδη και για αυτό τον έλεγαν «ο αποκεφαλισθείς». Η λαϊκή παρετυμολογία έδρασε εδώ και πολλοί νεώτεροι τον έλεγαν «ο Αη-Γιάννης ο αποκεφαλιστής»!

Οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν όνομα τέτοιο. *Ιωα* ήταν σχετλιαστικό επιφώνημα όπως το *ιω* που αναφέρει ο Αισχύλος. *Ίωη* όμως λέγονταν κάθε δυνατή κραυγή, ήχος λύρας, άνεμου, νερών, πυρός, βημάτων, λέξεων.

ὡς οὐκ ἔξεδρος, ἀλλ' ἔντοπος ἀνὴρ,
οὐ μολπὰν σύριγγος ἔχων,
ὡς ποιμὴν ἀγροβότας, ἀλλ' ἦ που πταίων ὑπ' ἀνάγκας
βοᾷ τηλωπὸν **ιωάν**¹,
ἦ ναὸς ἄξενον ἀυγάζων ὄρμον: προβοᾷ τι γὰρ δεινόν.
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ 216.

¹ Δωρικως αντι «ιωήν».

Όχι Γιάννης, Γιαννάκης

Μια παράδοξη σχέση υπάρχει μεταξύ του Ιωή και του Ιωάννης αφού ο Ιωάννης αυτοπροσδιορίζεται ως *η φωνή βοώντος ἐν τῇ ἐρήμῳ* που προανήγγειλε ο Ησαΐας. ^(Ιωάννης 1:23)

εἶπαν οὖν αὐτῷ, τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δοῦμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς: τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ἔφη: ἐγὼ [εἰμὶ] φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνετε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

βλ. και Ησ 40:3, Μτ 3:3, Μκ 1:3, Λκ 3:4

Κάποιοι φαίνεται πως παρερμήνευαν το Ιωάννης σχετίζοντας το με τη φωνή (ιωή) και αποφάσισαν να το γράφουν με ωμέγα.

Η γραφή με 2 ν αν και έχει κάποια ετυμολογική βάση δεν είναι και υποχρεωτική αν λάβουμε υπόψη πως οι σύγχρονοι κανόνες γραφής των ξενικών λέξεων επιβάλλουν τον απλούστερο τρόπο γραφής. Μ' όλα αυτά φαίνεται ότι και στην γραμματική οι νομοί γίνονται για να παραβιάζονται. Πχ. Θωμάς και όχι Θομας, Ματθαίος και όχι Ματθέος, Ιωάννης και όχι Ιοαννης.

Τον απλούστερο τρόπο γραφής υιοθέτησε ο μαρξιστής ιστορικός Γιάννης Κορδάτος και μετέπειτα ο μέγας οικονομολόγος Γιάννης Βαρουφάκης που σε αντίθεση με τον Κορδάτο μάλλον ζημίες έφερε στον τόπο και στους έμπορους γραβατών.

ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ ἢ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ἄλλοτε αἱ κοινότητες ἐδημαρχοῦντο ὑπὸ τῶν λεγομένων Ἀγιάν (1), οἱ ὅποιοι ἀνεπλήρουν τοὺς ἐπὶ Ῥωμαίων Δεκανούς ἢ Δεκαπρώτους, ἢ μᾶλλον τοὺς λεγομένους Δεφένσωρας, διορισθέντας τὸ πρῶτον ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος, πέντε καθ' ἐκάστην πόλιν ἐκ τῶν ἐπιστημοτέρων πολιτῶν, ἐκλεγόμενους ἐπὶ πενταετίαν ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων, τῶν Κληρικῶν, τῶν κτηματιῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ἀξιωματικῶν, καὶ ἐπικυρούμενων ὑπὸ τῶν Ἐπάρχων. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ φυσικοὶ προστάται καὶ ὑπερασπιτταὶ τῶν ἀπροστατεύτων, ἐδίκαζον τὰς μικρὰς ὑποθέσεις καὶ παρέπεμπον τὰς ἄλλας εἰς τοὺς τακτικοὺς δικαστάς. Καθῆκον δὲ αὐτῶν ἦτον ἵνα διαμαρτύρωνται κατὰ τῶν καταχρήσεων τῶν ὑπαλλήλων, κατὰ τῶν ἀνίσων φορολογιῶν καὶ ἄλλων καταπιέσεων, καὶ ἐν γένει ἵνα κάμνωσιν, ὡς πρὸς τὰ διοικητικὰ μέτρα, παρατηρήσεις μόνον, ὡς μηδεμίαν ἔχοντες ἐκτελεστικὴν δύναμιν. Κατὰ μίμησιν αὐτῶν ἐξελέχθησαν ἔπειτα καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Δεφένσωρες, λαϊκοὶ ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐνώπιον τῶν κοσμικῶν δικαστηρίων ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τῶν Ἐκκλησιῶν.

9143.33

Τα Γιαννενα ἦταν κεφαλοχώρι της Ηπείρου που εἶχε μετὰ μεγάλη εξέλιξη. Εκεί ἐδρευαν καὶ οἱ Αγιάνηδες. Οἱ ἀδικούμενοι χωριάτες ἔλεγαν **θα πάμε Ἄγανινα** δηλαδή στους Αγιάνηδες στους προεστούς που εἶναι στο κεφαλοχώρι δηλαδή στα ΑΓΙΑΝΙΝΑ. Το «στα αγιανινά» ἀπέβαλε, λόγω της συμφορᾶς, τὸ ἄλφα καὶ ἐγίνε γιανινά καὶ ἀπὸ παρετυμολογία ἀπὸ τον Γιάννης ἐγίνε Γιάννινα καὶ ἀπὸ ἐπέμβαση των καλαμαράδων λογίων ἐγίνε Ιωάννινα καὶ μετὰ ξανά Γιάννενα. Πβλ. Το δίστιχο «Βασιλική² προστάζει βεζιρη Αλή-Πασά, βάλε φωτιά στα τόπια κάψε τα Γιάννενα», ἀποδεικνύει ὅτι δεν σέρνει μόνο καράβι η γυναίκα (κν μο#§%ί), ἀλλὰ κάνει καὶ βολές πυροβολικού. Ξέχωρα ἀπὸ τα Γιάννενα που δεν ἔχουν σχέση με το Γιάννη ὑπάρχει καὶ η Γιάνναινα (κατὰ το Γιώργαινα, Βασίλαινα, Αλέξαινα ἀλλὰ καὶ μανάβαινα) που σαφῶς ἔχει συζυγικὴ σχέση με τον Γιάννη.

Στην Ἑλληνικὴ παράδοση η γυναίκα του Γιάννη (Γιάνναινα) λέγεται Μαρία. Συνδυασμός ἀπὸ τα δύο πιο συνηθισμένα κύρια ονόματα. Ο Γιάννης κι ἡ Μαρία.

Το **αγιάν** (âgan) πέρασε σε Μικρασιατικὰ ἐπώνυμα. Πχ. Η ΥΙΟΙ Ν. ΑΓΙΑΝΟΓΛΟΥ Ο.Ε. εταιρία παραδοσιακῶν ἐδεσμάτων με ρίζες ἀπὸ την Κωνσταντινούπολη δραστηριοποιεῖται στην Αθήνα ἀπὸ το 1974. Αυτοὶ οἱ Αγιάνογλου ἤξεραν καλὰ Ἑλληνικὰ καὶ Τούρκικα. Δεν ἔπεσαν σε παρετυμολογίες ὥστε να γράψουν Αγιάννογλου με 2 ν.

² Η κυρά-Βασιλική ἦταν η γνωστὴ ἐρωμένη του Αλή-Πασά.

Όχι Γιάνης, Γιαννάκης

Γνωστό είναι και το όνομα του ηρώα των «ΑΘΛΙΩΝ» του Βίκτωρος Ουγκώ , του Jean Valjean που μεταφράστηκε σε Γιάννης Αγιάννης (με 2 ν)

ΟΙ ΓΙΑΝΝΗΔΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αν και το Ιωάννης σημαίνει, όπως είδαμε, ο ευλογημένος από τον Ιεχωβά, φαίνεται πως οι ευλογίες του Μεγαλοδύναμου δεν έχουν επίδραση στην πολιτική.

Στα περίπου 200 χρόνια της «ανεξαρτησίας» (sic) μόνον 7 πολιτικοί με όνομα Ιωάννης εμφανιστήκαν και αυτοί χωρίς ιδιαίτερες επιτυχίες.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας,

καλής προαίρεσης και πατριώτης, που δεν μπόρεσε να επιτύχει το έργο του γιατί τον έφαγαν οι κοτζαμπάσηδες της Μάνης, οι Μαυρομιχάλαιοι επειδή ζητούσε τα έσοδα του τελωνείου της Μανής να περιέλθουν στο δημόσιο αντί να πηγαίνουν στην τσέπη των Μαυρομιχάλαιων.

Ο Ιωάννης Κωλέττης,

ένας ρομαντικός εκπρόσωπος του μεγαλοϊδεατισμού (ρομαντικός ... προς ίδιον συμφέρον), ο πρώτος συνταγματικός Πρωθυπουργός, κατά την εκλογική αναμέτρηση διαπράχθηκαν πολλές παρατυπίες και από την πλευρά των Μαυροκορδάτου, Κωλέττη και Μεταξά. Φειδωλός σε θεσμικές μεταρρυθμίσεις, ο Κωλέττης κατηγορήθηκε για συγκεντρωτισμό και περιφρόνηση του κοινοβουλευτισμού, χαρακτηριστικά οι αντιπολιτευόμενες εφημερίδες μιλούσαν για δικτατορία.

Ο Σκαρίμπας του σύρνει τα εξ αμάξης στο βιβλίο του ⁹⁸²¹ «Το 21 και η αλήθεια» τομ.1, σελ.105 και επ. επικαλούμενος μαρτυρίες έγκριτων ιστορικών όπως ο Φωτιάδης, ο Κορδάτος ο Κυριακίδης, ο Δραγούμης, ο Σκανδάμης

Ο Γιάννης Βλαχογιάννης στο βιβλίο του «Ιστορικά ανέκδοτα και αξιοπερίεργα επιφανών Ελλήνων»²³⁶⁵ αφιερώνει παρά πολλές (περίπου 30) σελίδες με ανέκδοτα για τον Κυλόττα, όλα εις βάρος του. Βιος και πολιτεία ο μακαρίτης Κωλέττης. Όμως ο Κωλέττης ζει: Στην φράση «*σου είναι αυτός μια μαϊμού του Κωλέττη*» που την λέμε απαξιωτικά για άνθρωπο πανούργου.

Βεβαία δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι ο Κωλέττης διέτρεφε μαϊμούδες. Η μαϊμού είναι αυτός που μαϊμουδίζει, δηλ. που μιμείται. Μιμώ έλεγαν οι αρχαίοι την μαϊμού, θηλυκό του μίμος. Η μαϊμού του Κωλέττη είναι αυτός που μιμείται, που μαϊμουδίζει τις πανουργίες, τις πονηριές, τις παλιανθρωπιές του Κωλέττη.

Ιωάννης (Γενναίος) Κολοκοτρώνης,

Αχθοφόρος του μεγάλου ονόματος, τσιράκι του Όθωνα, πολέμιος της επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου και των Ναυπλιακών (Στασιαστικό κίνημα, που εκδηλώθηκε στο Ναύπλιο την 1η Φεβρουαρίου 1862 κατά του βασιλιά Όθωνα.)

ΠΗΓΗ: <http://www.sansimera.gr/articles/488#ixzz3nbhBF27>

Ιωάννης Ράλλης

Ο Ιωάννης Δ. Ράλλης (Αθήνα, 1878 – Αθήνα, 26 Οκτωβρίου 1946) ήταν Έλληνας πολιτικός, Μακεδονομάχος, αλλά και **συνεργάτης και πρωθυπουργός της δωσίλογης κυβέρνησης των γερμανικών κατοχικών δυνάμεων** από τις 7 Απριλίου του 1943 μέχρι τις 12 Οκτωβρίου του 1944.

Ιωάννης Μεταξάς

Δικτάτωρ και ιδρυτής του κόμματος των ελευθεροφρόνων κατά τα πρότυπα του φασιστικού Μουσολινικού κράτους. Εισηγητής της ιδεολογίας του Τρίτου Ελληνικού πολιτισμού. Στρατοκράτης ο ίδιος ήταν στρατιωτικός έγινε το αυγό του φιδιού για μεταγενέστερες φασίζουσες οργανώσεις : ΙΔΕΑ, Χρυσή Αυγή κλπ.

Τον έσωσε λιγάκι η άρνηση του στην εισβολή των Ιταλών την 28^η Οκτώβριου 1940. Ο Γεωρ. Παπανδρέου του το χρέωσε «είτε ΟΧΙ αν και ήταν ο μόνος που θα έλεγε ΝΑΙ»

Ιωάννης Παρασκευόπουλος

Ιωάννης Θεοτόκης

Υπηρεσιακοί πρωθυπουργοί χωρίς δράση.

Γιάννης Βαρουφάκης

Last but not least ... ο υπουργός οικονομικών που άφησε εποχή και λάνσαρε νέα μόδα εμφάνισης και μετακίνησης υπουργού, αλλά και την τεχνική εξοργισμού των Ευρωπαίων με οδυνηρά αποτελέσματα.

Γιάγκος Πεσματζογλου

Το 1979 ίδρυσε το Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού, με το οποίο συμμετείχε στις ευρωεκλογές του 1981, οπότε και εξελέγη ευρωβουλευτής. Αν και ο ίδιος είχε λαμπρή πολιτική και ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, το κόμμα του, το ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ υπήρξε βραχύβιο αν και ο ίδιος ισχυρίζονται ότι «ο Έλληνας είναι ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ αλλά δεν το ξέρει»!

ΟΙ ΓΙΑΝΝΗΔΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΟΥ

1. Καποδίστριας
2. Κωλέττης
3. Κολοκοτρώνης
4. Ράλλης
5. Μεταξάς
6. Κορδάτος
7. Παρασκευόπουλος
8. Θεοτόκης
9. Βακούφικης
10. Γκιωνάκης
11. Μιχαλακοπουλος
12. Ξενάκης

Όχι Γιάννης, Γιαννάκης

13. Βογιατζής
14. Μπουτάρης
15. Μελισσανίδης
16. Μπέζος

ΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ακόμη δεν τον είδαμε Γιάννη τον εβγάλαμε

Επί προώρων αποφάσεων.

Το εβγάλαμε = βαφτίσαμε επειδή ο ανάδοχος **έβγαине** έξω από τον ναό και ανακοίνωνε το όνομα που νεοφώτιστου που μέχρι τότε ήταν μυστικό.

Γιάννης πήγε Γιάννης ήρθε

Δεν επέτυχε τίποτε.

Γιάννης κερνά και Γιάννης πίνει

Ενεργεί δι' ίδιον όφελος.

Να σε κάψω Γιάννη να σ' αλείψω λάδι

Πβλ. Το αρχαίο ελληνικό ρητό «ο τρώσας και ιάσεται»

Ο φταιχτης οφείλει να επανορθώσει το σφάλμα του.

Όχι Γιάννης, Γιαννάκης

Ασήμαντη αλλαγή ή διόρθωση. Λέγεται, διορθωτικά, από τον Γιάννη με κάποια δόση αυταρέσκειας.

Όταν λέγεται από άλλους σημαίνει επανάληψη του ιδίου πράγματος με μικρές τροποποιήσεις. Σχετικές φράσεις: «μια απ' τα ίδια», «Άλλαξε ο Μανωλιός και έβαλε τα ρούχ' αλλιώς», «Τα ίδια Παντελακη που, τα ίδια Παντελή μου»

Σαράντα πέντε Γιάννηδες [έχουν] ενός κοκκορου γνώση

Και μάλιστα όχι έκαστος αλλά εν συνόλω και οι 45 έχουν το μυαλό ενός κόκορα που λόγω του μεγέθους της Κεφαλάς του δεν πρέπει να είναι και πολύ.

Την παροιμία δημιούργησε η πληθώρα των φερωνύμων. Σε μεγάλους αριθμούς το πλήθος των βλακών είναι μεγαλύτερο.

Γιάννηδες ή Γιαννάκια

Γιάννηδες ή Γιαννάκια ονόμαζαν οι παλαιότεροι τους νεοσύλλεκτους, τα νυν στραβάδια, ή γλάροι ή και στραβόγιαννοι (κατά τινες από το γλαρώνω = δείχνω σαν χαζός, γλαρός), και όχι από το πουλί ο γλάρος, ο αρχαίος γλάρος δηλ. ο γλάρος το γνωστό αδηφάγο θαλάσσιο πτηνό, γλάρος, που ορμάει προς τη θάλασσα για να αρπάξει το θήραμά του και έπειτα επιπλέει στα κύματα. Μεταφ., λέγεται για τους άπληστους δημαγωγούς, σε Αριστοφάνη.

Το γλαρός, και τα γλαρά μάτια δηλ. μάτια που είναι υγρά και λαμπερά, ηδυπαθή και ονειροπόλα. Είναι μάλλον λογοτεχνική λέξη χωρίς να έχει υπο-

τιμητικό χαρακτήρα. Μόνο το ονειροπόλημα μπορεί να δικαιολογήσει το παρατσούκλι για το νεοσύλλεκτο.

Ετυμολογία: Από το αρχαίο ιλαρός, που σημαίνει , εύθυμος, χαρούμενος, ευτυχισμένος, φαιδρός, Λατ. hilaris, σε Πλούτ.· επίρρ. -ρώς, σε Ξενοφωνα. Αλλά και στην εκκλησιαστική φρασεολογία, στην Επιλύχνιον Ευχαριστία, **φως ιλαρόν.**

Φως ιλαρόν αγίας δόξης αθανάτου Πατρός, ουρανίου, αγίου, μάκαρος, Ιησού Χριστέ, ελθόντες επί την ήλιου δύσιν, ιδόντες φως εσπερινόν υμνούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα, Θεόν. Άξιον σε εν πάσι καιροίς υμνεΐσθαι φωναΐς αισίαις, Υιέ Θεού, ζωήν ο διδούς διό ο κόσμος σε δοξάζει.

Ετυμολογία: Ο Νεοσύλλεκτος, το Γιαννάκι δεν είναι εύθυμος, ουτε χαρούμενος, ασφαλώς καθόλου ευτυχισμένος, είναι όμως φαιδρός στα μάτια των συναδέλφων του. Ο ιλαρός, ο φαιδρός νεοσύλλεκτος, έγινε γλαρός , και επειδή το ιλαρός ειχε πλεον αποβληθη από την δημωδη γλωσσα εγινε μετά γλάρος.

Η σημασια ονειροπολος για το γλαρός είναι αυθαίρετο συμπέρασμα λογοτεχνων, δεν απαντα στην αρχαια ελληνική γραμματεία.

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0057:entry=xlaro/s>

ἔτι δὲ τῆς Μετέλλης παιδία τεκούσης δίδυμα τὸ μὲν ἄρρεν Φαῦστον, τὸ δὲ θῆλυ Φαῦσταν ὠνόμασε: τὸ γὰρ εὐτυχὲς καὶ ἰλαρὸν Ῥωμαῖοι φαῦστον καλοῦσιν. Πλουταρχος Βιοι Παράλληλοι –Σύλλας. 34.3

Πβλ. Το ποιήμα «Χριστινάκι» του Βασίλη Ρώτα που λέει
Δεν κλαίω τα δώδεκα παιδιά,
τους νιους, τους μαθητάδες
τις δώδεκα μανάδες
Μόν' κλαίω τα μάτια τα **γλαρά,**
το λυγερό κορμάκι
τ' αγρίμι το ελαφάκι

κώθων, -ωνος, ὄ, λακωνικό δοχείο που προοριζόταν για την πόση, σε Αριστοφ.

Απ' όπου το ρήμα κωθωνίζω =μεθοκοπώ, πίνω κρασί κατά κόρον. Ο νεοσύλλεκτος τα έχει χαμένα και ονομάζεται κωθώνι από το αρχαίο κωθώνιον, υποκοριστικό του κώθων .

Ο ελαιηρος κωθων ηταν ένα λαδερό, ένα λαδωτήρι. Όπως και το λαδερο δοχειο, το δοχειο του λαδιου ονομαστηκε απλα λαδερό ετσι και ο ελαιηρος κωθων ονομαζεται απλα ελαιηρός ἢ γλάρος . Κατά το σχήμα ελαιηρος > λαιηρός> λαιρός> γαρρός> γλαρός> γλάρος.

έλαιηρός, -ή, -όν, ελαιώδης, λιπαρός, λαδερός, αυτός που είναι φτιαγμένος από λάδι, σε Ανθ.

Όχι Γιάνης, Γιαννάκης

Είναι κουδούνι λέμε για κάποιον που είναι μεθυσμένος, σκνίπα, τάπα, τύφλα, άρα κωθωνίζει και όχι κουδουνίζει. Προφανώς είναι παρετυμολογία.

Σαράντα χρονῶ Γιάννης μαστρο-Γιάννης δε γίνεται

Η συνήθεια δύσκολα καταργείται, η προσπάθεια για σταδιοδρομία πρέπει να γίνει από την νεανική ηλικία.

Σπίτι χωρίς Γιάννη προκοπή δεν κάνει

Από τα προηγούμενα συνάγεται ότι ούτε και κράτος με Γιάννη είδε ποτέ προκοπή. (ούτε και με Προκόπη κάνει προκοπή).

Τι είχες Γιάννη τι είχα πάντα

Επί αιωνίως δυστυχούντων

Τι κάνεις Γιάννη – κουκιά σπέρνω

Επί ασχέτων απαντήσεων. Απαντάται και ως καλημέρα γέρο – κουκιά σπέρνω. Στο ποντικό ιδίωμα η απάντηση: «έγδιν πελεκῶ»

Φοβάται ο Γιάννης το θεριό και το θεριό το Γιάννη

Επί αμοιβαίου φόβου των αντιμαχομένων. Πβλ. Το αντίπαλο δέος.

Ο Γιάννης σχετίζεται κατά τον καθ. Κ. Ρωμαίο²⁰⁰⁹ με τον Διγενή> Διενή> Γη-ενή> Γιανή> Γιάννη . Ο Διγενής σε όλα τα ακριτικά τραγούδια παλεύει με θεριά, δράκους, υπερμεγέθεις κάβουρες κλπ.

Βλ. και σημερινό επώνυμο Γιανής.

Στην Κρήτη διαδεδομένο το Γιανιός.

Η αλλαγή του Δ σε Γ και τ'αναπαλιν απαντάται στην Αρχαία Ελληνική: πβλ. Γημήτηρ ⇔ Δημήτηρ

ΠΑΡΑΓΩΓΑ, ΣΥΝΘΕΤΑ

Γιανναράς

Επώνυμο, πιθανόν μητρωνυμικό της Γιαννάρας (Ιωάννα η μεγαλόσωμος)

Καλοϊωάννης

Παρωνύμιο αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ιωάννη Β του Κομνηνού.

Ο Ιωάννης ήταν σοφός κυβερνήτης, γενναίος πολεμιστής και έξυπνος στρατηγός, αλλά και ήπιος, λιτός και ευσεβής άνθρωπος. Σε μια εποχή που χαρακτηριζόταν από ωμή βία και νόμο εξαιρετικά σκληρό, κατήγγησε όσο βασίλευε τη θανατική ποινή και τον ακρωτηριασμό, κερδίζοντας την επωνυμία «Καλοϊωάννης».

Καλογιανός

Πουλί. Ο Καλογιάνος ή Κοκκινολαίμης, γνωστός και ως Ρούβελας, Τσιπουργιάννης ή Κουμπογιάννος είναι ένα μικρόσωμο, στρουθιόμορφο πουλί, που ανήκει στην οικογένεια των τσιγλών. Αν και το συνολικό του μέγεθος δεν ξεπερνάει τα 14 εκατοστά μαζί με την ουρά του, είναι από τα δημοφιλέστερα πουλιά της Ευρωπαϊκής αλλά και της Ελληνικής ορνιθοπανίδας.

Στραβόγιαννος

Χαρακτηρισμός νεοσυλλέκτου στρατιώτη. Συνδυασμός του παλαιού Γιαννακι και του νεώτερου Στραβάδι.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Βιος και πολιτεία του Τιμίου, Ενδόξου προφήτου πρόδρομου και βαπτιστού Ιωάννου.

Χαρακτηριστικό ήταν το διαιτολόγιό του : **έτρωγε ακρίδας και μέλι άγριων**. Δεν δίδασκε όμως τους λοιπούς να χρησιμοποιήσουν αυτή την δίαιτα. Ο άλλος με το ένα νυ μάλλον μας το έχει επιβάλλει.

Δεν μπορούσε να λύσει τα παπούτσια του εξαδέλφου του Ιησού.

Μπόρεσε όμως να τον βάπτιση. Το βάπτισμα γίνεται με ρίψη νερού στο κεφάλι.

ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης, ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς: ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ: αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ

πυρρί: [Μτ 3:11](#), [Μκ 1:8](#), [Ιω 1:26](#), [Πραξ 1:5](#), [Πραξ 11:16](#), [Πραξ 19:4](#), [Ησ 44:3](#), [Ιλ 2:28](#), [Πραξ 2:4](#), [Πραξ 11:15](#)
ΛΟΥΚ 3:16

Φήμες ότι ο Ιωάννης έπασχε από ισχιαλγία και δεν μπορούσε να σκύψει δικαιολογούν με την αδυναμία του να λύσει τους ἱμάντας, αλλά οι φήμες αυτές κρίνονται ως αναληθείς. Ο άνθρωπος ήθελε να πει ότι είναι υποδεέστερος του εξαδέλφου του Ιησού.

Το βάπτισμα από τον Ιωάννη δεν ήταν κανένα ειδικό γεγονός αφού ο κόσμος έτρεχε πατείς με πατώ σε να βάπτιση. Όπως ο κόσμος κι ο Κοσμάς (δηλ. ο Ιησούς). Αυτή είναι η μόνη περίπτωση των ευαγγελίων απ όπου εμμέσως συνάγεται ότι κάποιο υγρό (το νερό του Ιορδάνη πόταμου) έβρεξε το κεφάλι του Ιησού. Επ ουδενι λόγω αυτή η δουλειά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί χρίσμα. Ο Ιωάννης βάπτισε τον Ιησού. Δεν τον χρίσε. Το χρίσμα προϋποθέτει: ιερό λαδί, αρχιερέα ή βασιλεί του Ισραήλ που χρέη, και υποψήφιο βασιλεα που χρίεται. Που και ποτέ έχρισε έτσι ο Ιησούς για να ονομασθεί Χριστός (Εβραϊκά Μεσσίας). Το φτωχό μου μυαλουδάκι δεν το εννοεί. Μου θυμίζει τα σκάνδαλα με τα πλαστά πτυχία ανύπαρκτων Πανεπιστήμιων που γίνονται σε διάφορες χώρες (ονόματα δε λέμε).

Ως προφήτης ο Μπάρμπα-Γιάννης δεν έλεγε και πολλά πράγματα. Παρά την προφητεία ο Ιησούς δεν εμβάπτισε κανένα. Οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι του όμως έχουν στήσει επί αιώνες βιομηχανία βαπτίσεων και υπό συνθήκες όπου ο βαπτιζόμενος δεν μπορεί να αντιδράσει ει μη μόνον ως φωνή βοώντος εν τω ναω διότι είναι νήπιο. Το άλλο σκέλος της προφητείας η δια πυρός βάπτισις υπαινίσσεται άραγε την πυρά της ιεράς εξέτασης;

Εκεί η αντιπροσωπεία του ΚΥΙΧ έκανε θαύματα αποτελεσματικότητας. Οι βαπτιζόμενοι απαλλάσσονταν από την ματαιότητα των εγκόσμιων και από τον κίνδυνο να αμαρτήσουν. Τι αμάρτημα να διαπράξεις άλλως τε όταν είσαι στάχτη, μπούλμπερη και κουρνιαχτός;

Ο Μάρκος στο 1: 18 δεν μιλεί για βάπτισμα με φωτιά.

Χαρακτηριστικά χωρία από το Κατά Μαρκον 1 :

3 Φωνή βοώντος εν τη ερήμω, ετοιμάσατε την οδόν του Κυρίου, ευθείας κάμετε τας τρίβους αυτού. [Ησ 40:3](#), [Μτ 3:3](#), [Λκ 3:4](#), [Ιω 1:23](#)

Όχι Γιάννης, Γιαννάκης

4 Ήτο ο Ιωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω και κηρύττων βάπτισμα μετανοίας εις άφεςιν αμαρτιών. [Μτ 3:1](#), [Λκ 3:3](#), [Ιω 3:23](#)

5 Και εξήρχοντο προς αυτόν όλος ο τόπος της Ιουδαίας και οι Ιεροσολυμίται, και **εβαπτίζοντο πάντες εν τω Ιορδάνη ποταμώ** υπ' αυτού, εξομολογούμενοι τας αμαρτίας αυτών. [Μτ 3:5](#), [Λκ 3:7](#)

6 Ήτο δε ο Ιωάννης ενδεδυμένος τρίχας καμήλου και έχων ζώνην δερματίνην περί την οσφύν αυτού, και τρώγων **ακρίδας και μέλι άγριον**. [Β' Βασ 1:8](#), [Μτ 3:4](#), [Λευ 11:22](#)

7 Και εκήρυττε, λέγων· Έρχεται ο ισχυρότερός μου οπίσω μου, του οποίου **δεν είμαι άξιος σκύψας** να λύσω το λωρίον των υποδημάτων αυτού. [Μτ 3:11](#), [Λκ 3:16](#), [Ιω 1:27](#)

έγώ έβάπτισα ύμās ύδατι, αυτός δέ βαπτίσει ύμās έν πνεύματι άγίω.(STOP)

ο μπάρμπα-Γιάννης ο κανατάς.

Γνωστός τύπος της Αθήνας , πλανόδιος έμπορος κανατιών με ιδιόρρυθμη ενδυμασία και τρόπους.

Για τον οποίο γράφτηκε και το αθάνατο τραγούδι
Μπάρμπα Γιάννη με τις σάμνες
να χαρείς τα μάτια σου

Πρόσεξέ μη σε γελάσει
καμιά έμορφη κυρά
Και σου φάει το γαϊδούρι
και σ' αφήσει την ουρά

Μπάρμπα Γιάννη πέσε πρώτος
στου Φαλήρου τα νερά
Να σε δουν τα κοριτσάκια
και να πέσουνε κι αυτά

Όχι Γιάνης, Γιαννάκης

Σαν φορείς ψηλό καπέλο
και παπούτσια λάστιχα
μπάρμπα Γιάννη Κανατά

Η Πηνελόπη Δέλτα περιγράφει στον "Τρελλαντώνη" επεισόδιο του **Αντώνη Μπενάκη** με τον μπάρμπα-Γιάννη τον κανατά. Το θυμούνται ελάχιστα. Οι λοιποί δεν ξεχνούν τα καμώματα του εγγονού της, Τρελαντώνη #2, του Αντώνη Σαμαρά.

Η ζωή του Μπάρμπα-Γιάννη έγινε ταινία με τον Βασίλη Αυλωνίτη στον επώνυμο ρόλο.

Γιάννης Μακρυγιάννης

Πολυδιαφημισμένος, όχι επαξίως, ηρωας του 1821. Δεν ήταν όπως τον θέλουν οι ελλαδέμποροι αλλά η διάψευση του μύθου ξεφεύγει από τα όρια αυτής της μελέτης.

Ο Κυριάκος Σιμόπουλος ²⁴⁷ περιγράφει με ενάργεια και ισχυρή τεκμηρίωση το ποιόν του ανδρός.

Ο Νίκος Γκάτσος επιπολαίως έγραψε

Μπάρμπα Γιάννη Μακρυγιάννη

δεν μας τά' γραψες καλά.

Δες ο Έλληνας τι κάνει

για ν' ανέβει πιο ψηλά.

Μπάρμπα Γιάννη Μακρυγιάννη

πάρε μαύρο γιαταγάνι

κι έλα στη ζωή μας πίσω

το στραβό να κάμεις ίσο.

Μπάρμπα Γιάννη Μακρυγιάννη

δεν μας τά' γραψες σωστά.

Το φιλότιμο δε φτάνει

για να πάει κανείς μπροστά.

Όχι Γιάνης, Γιαννάκης

Ο μακαρία τη ληξει (πεθανε παραφρων) Μακρυγιαννης με την ζωη του κάθε άλλο παρα υποδειγμα φιλοτιμου παρειχε ουτε επειθε για την δυνατοτητα του να κανει το στραβο ισο.

Ο Μακρυγιάννης είναι ένας από τους πολλούς Μυθους της Ελληνικής Ιστορίας.

Τώρα, ο Μακρυγιάννης χρησιμοποιείται και για να προβληθούν οι ματαιωμένες ελπίδες και οι κίβδηλες υποσχέσεις («Ντύθηκες Μακρυγιάννης τις απόκριες κι άρχισες να μιλάς για ελευθερία, σ' εμάς που ακόμα δεν έκλεισαν οι πληγές και τρέχουν μια πηχτή θανάσιμη ιστορία», Μανώλης Ρασούλης, 1980), η απογοήτευση από την εξέλιξη των πραγμάτων και τη μη εκπλήρωση των μεγάλων διακυβευμάτων («Καημένη Μακρυγιάννη, να 'ξερες γιατί το τσάκισες το χέρι σου. Το τσάκισες για να χορεύουν σέικ τα παιδιά μας», Ντίνος Χριστιανόπουλος, 1982) και την πολιτισμική αλλοτρίωση («Τρίζουν τα κόκαλα του Μακρυγιάννη, του Μπάρμπα-Γιάννη του Κανατά. Κάτι ξενέρωτοι Αμερικάνοι, κάτι ροκάδες του κερατά, πήραν φαλάγγι μπαγλαμάδες και μπουζούκια, μα δεν πειράζει πατριώτες είμαστε εφτάψυχοι», Τζίμης Πανούσης 1986), σε μία αντιδιαστολή δηλαδή προς τα όσα ο ίδιος συμβόλιζε στο πλαίσιο των κυρίαρχων λαϊκών -και όχι μόνο- αναπαραστάσεων του 1821.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

247

Συγγραφέας: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
Τίτλος: ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
Εκδότης: ΣΤΑΧΥ - ΠΙΡΟΓΑ

2365

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ
Τίτλος: ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΕΡΙΕΡΓΑ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Εκδότης: ΓΝΩΣΗ
Έτος: 2012

9143

Συγγραφέας: ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ
Τίτλος: Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ Ή Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΥ ΤΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ ΠΡΟΑΣΤΕΙΩΝ ΑΥΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΧΡΙ ΚΑΙ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

9821

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ
Τίτλος: ΤΟ 21 ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ (2 ΤΟΜ)
Εκδότης: ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΜ 1, ΚΑΚΤΟΣ ΤΟΜ 2
Έτος: 1973, 1975

2009

Συγγραφέας: ΚΩΣΤΑΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

Όχι Γιάνης, Γιαννάκης

Τίτλος: ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ
Εκδότης: ΛΕΟΥΣΗΣ-ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
Έτος:1979

Copyright© 2015 by Aris Stougiannidis
Σάββατο, 10 Οκτώβριος 2015